

négy évszázad református tradícióját. Ez a tradíció tartalmánál fogva hívogató, hitet ébresztő; nem látom szükségét annak, hogy itt valamilyen külön retorikát alkalmazzunk. Viszont milyen ne legyen: úgy gondolom, hogy a nyájas, liturgizáló pap bácsi képe ma inkább kontraproduktív; nem mintha a *clementia* nem lenne jó tulajdonság, de a *parrhészia* most fontosabb. Semmiként sem tudom ajánlani az egyházi méltóságot és jogosítványokat követelő, múltbeli sérelmeket emlegető funkcionárius képét. Ugyan jó példa van arra, hogy adott esetben a teológiai tanár szervező képességét szívesen igénybe veszik kollégák is, de a *küibernészi*s képességeit csak akkor csillogtassuk, ha erre külön kérnek minket, s főként pedig: ha kell, tudjunk félre is állni! Azt már természetesen veszem, hogy mindebben a legfontosabb a hűség; hűség a minket elhívó Úr, Jézus Krisztus iránt, de az egyház iránt is. Ha a kettő nem mindig ugyanaz, az már mindenkinek személyes problémája lesz!

Karasszon István

„Áldott népem, Egyiptom...”

Ézsaiás 19,16–25 és az ószövetségi univerzalizmus problémái

Összefoglalás

Bár Ézs 19,16–25-öt gyakran a későbbi, fogság utáni időszak eszkatologikus próféciáival hozzák kapcsolatba, a prófécia szövegének, teológiájának és lehetséges történelmi háttérének a vizsgálata arra indít, hogy megkérdőjelezzük ezt a feltételezést. Ézs 19-ben nemcsak egyszerűen „univerzalizmusról” van szó, hanem a JHVH világuralmát valló képzet sajátos formájáról. Ez a sajátos képzet nem eszkatologikus, hanem történeti keretek kötött képzeli el a JHVH-nak való szolgálatot és az ő idegen népekhez való viszonyát (vö. pl. 19,23 helyes fordításában: *szolgálni fogja Egyiptom Asszíriát*). Az erős történelmi beágyazottság mellett, a JHVH által közvetett módon gyakorolt világuralom gondolata (19,20) sokkal inkább olyan szövegekre emlékeztet, amelyekkel már a fogság előtti irodalomban is gyakran találkozunk. A prófécia történeti háttérének vonatkozásában a legtöbb kapcsolópontot a Kr. e. 671–664 közötti időszakban találjuk. A Biblián kívüli szövegek azt bizonyítják, hogy ebben az időben Júda is részt vett asszír vazalusként az asszír uralom alatt álló világ határainak és erőviszonyainak alakításában. Ézs 19,16–25-nek talán éppen az volt a szerepe, hogy ennek a politikai látásmódnak teológiai koordinátáit és támpontjait rajzolja meg a júdai közönség számára.

Balogh Csaba